

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล
ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน
APPROACHES FOR DEVELOPMENT THE WORLD-CLASS STANDARD SCHOOL
ACADEMIC MANAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF STUDENT'S
DIGITAL CITIZENSHIP

Corresponding author¹
Piedujduan@gmail.com

ดจเดือน ศักดิ์วงศ์¹ และนันทรัตน์ เจริญกุล²
Dujduan Sukwong¹ and Nantarat Charoenkul²

Received: Dec 13, 2020

Revised: May 21, 2021

Accepted: May 26, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 62 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนและนักเรียน 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้ให้ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล นักวิชาการด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ฐานนิยม และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงาน

¹ นิติมหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ การจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.790) การวัดและประเมินผล (PNI_{modified} = 0.727) และการพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.693) ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) โรงเรียนควรบูรณาการความเป็นพลเมืองดิจิทัลและทักษะการใช้ ICT เข้ากับหลักสูตร 2) โรงเรียนควรพัฒนาครูให้มีทักษะ ICT และฝึกอบรมการบูรณาการ ICT เข้ากับวิธีการสอนและนำไปใช้ในทุกระดับ 3) โรงเรียนควรออกแบบแนวทางและกระบวนการสำหรับการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มุ่งเน้นการประเมินผลตามสถานการณ์จริง รวมถึงมีตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

คำสำคัญ: พลเมืองดิจิทัล, โรงเรียนมาตรฐานสากล, การบริหารวิชาการ

ABSTRACT

This research aims to study the current conditions, desirable conditions, and to introduce the guidelines for the development of academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept. To state more, the population in this research is the 62 secondary schools participating in the project of world-class standard school in Bangkok. For the instrument used in this research, it includes 1) The questionnaire about the current conditions of academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept and the desirable conditions of academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept; moreover, the directors, the deputy directors of academic administration, teachers, and the students are the informants in this research, 2) the questionnaire about the guidelines for the academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept; additionally, the specialists in digital citizenship aspect, and the directors of the world-class standard school are the informants, and 3) the suitability and feasibility assessment form for the draft of the academic administration of the world-class standard school which had the directors as informants. In addition, the frequency, percentage, arithmetic mean, the modified priority needs index (PNI_{modified}), mood and the content analysis are used as statistics to analyze the data.

As a result of this research, it is presented that the current condition of the academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept in the

overall was at a 'moderate' level, as well as the desirable conditions of the academic administration of the world-class standard school according to the digital citizenship concept in the overall was at the 'most' level. Moreover, the top priority aspect of the academic administration according to the digital citizenship concept is learning management ($PNI_{\text{modified}} = 0.790$), measurement and assessment ($PNI_{\text{modified}} = 0.727$), and curriculum development ($PNI_{\text{modified}} = 0.693$) respectively. Furthermore, the guidelines to develop the academic administration included 1) schools should integrate digital citizenship and ICT skills into the curriculum, 2) schools should develop the teachers to have the ICT skills and should train on the integration of ICT into teaching methods and apply them in all subjects, and 3) schools should develop the guidelines and the processes for the measurement and assessment, focusing on the assessments based on real situations as well as having the obvious indicators and criteria.

Keywords: Digital Citizenship, World-Class Standard School, Academic Administration

บทนำ

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาให้นักเรียนมีความสามารถ และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ถึงแม้ว่าการใช้เทคโนโลยีจะถูกนำมาสอดแทรกจนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน หากโรงเรียนไม่สามารถปรับกระบวนการจัดการศึกษา ให้มีความพร้อม เพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ขาดความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างรวดเร็ว นอกจากจะไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้ได้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแล้ว นักเรียนยังอาจตกเป็นเหยื่อทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดผลเชิงลบอย่างมากมาย เนื่องจากการดำเนินชีวิต ในสังคมปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น. 1-2) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมทักษะดิจิทัลและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน จึงเป็นหน้าที่สำคัญของระบบการศึกษาที่จะต้องพัฒนานักเรียนให้รู้จักการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่น

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสร้างนวัตกรรมโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งความเป็นพลเมืองโลก ทักษะการข้ามวัฒนธรรม และที่สำคัญคือความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ทักษะดังกล่าวนักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการ

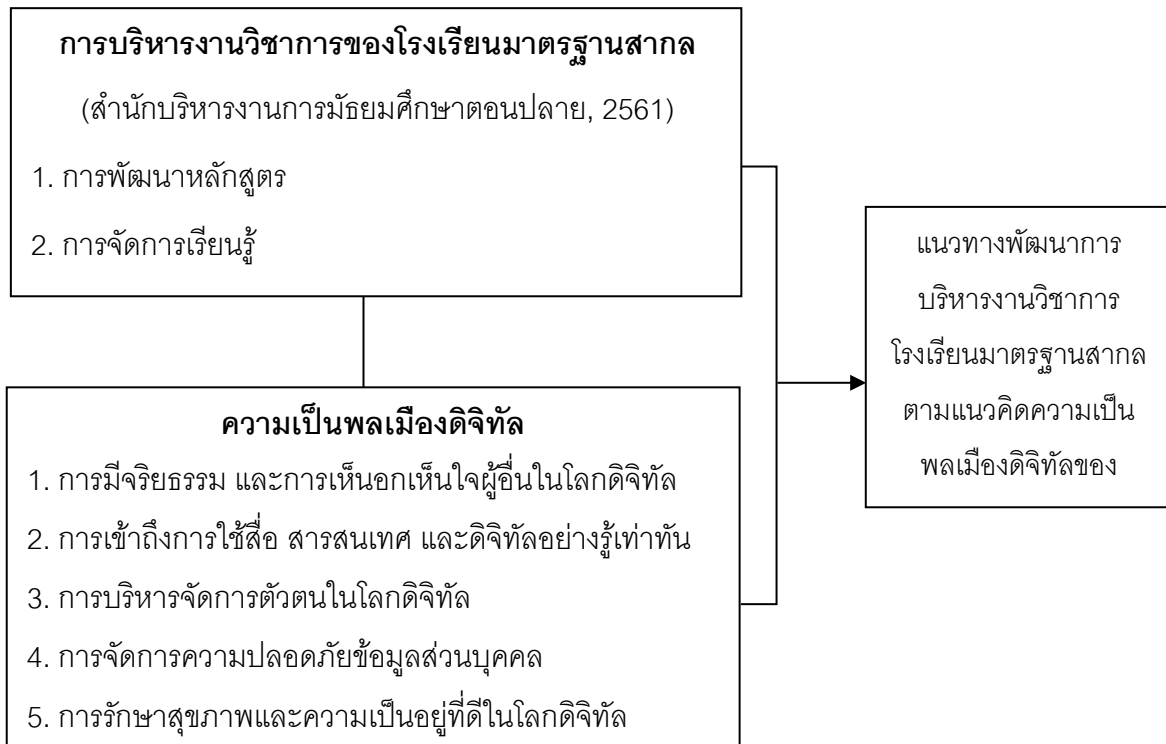
เรียนรู้ และการบริหารจัดการในโรงเรียน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561, น. 26) โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2562 พบว่า เด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 6-24 ปี ในกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562, น. 1-2) และเนื่องจากความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา โรงเรียนทั่วไปส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี การเข้าถึงใช้อินเทอร์เน็ตและบุคลากรที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนรู้ เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทรัพยากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, น. 36-37) แต่จากรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตร สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการศึกษายังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561, น. 7)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า แม้โรงเรียนมาตรฐานสากลจะเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้มากกว่าโรงเรียนทั่วไป แต่การจัดการศึกษาก็ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเจตนารมณ์ และความคาดหวังตามมาตรฐานของโรงเรียนได้ ถึงแม้การจัดการศึกษาในปัจจุบันจะให้ความสำคัญในการศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในประเด็นที่หลากหลาย ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแบบวัด การพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน แต่ยังคงขาดการศึกษาในบริบทของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดเรียนรู้เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อให้ทราบบริบทในการจัดการศึกษาสำหรับพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน และเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล เนื่องจากการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ให้เป็นพลเมืองที่มีความเข้มแข็งในโลกดิจิทัล สามารถมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ สร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืน (โสภิตา วีรกุล เทวัญ, 2561, น. 17-19) ตลอดจนมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต และการทำงานในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามจากเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนากิจการบริการงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนากิจการบริการงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา

ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนากิจการบริการงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมในการขับเคลื่อนและพัฒนากิจการจัดการศึกษาโครงการหนึ่งของไทย ซึ่งคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีความพร้อมและมีคุณภาพสูง โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกให้เทียบเท่ากับมาตรฐานในระดับสากล ทั้งความเป็นพลเมืองโลก ทักษะการข้ามวัฒนธรรม และความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของความก้าวหน้าของเทคโนโลยีผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และความเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเทคโนโลยี พลเมืองในยุคดิจิทัลจึงต้องมีความรับผิดชอบในการใช้

เทคโนโลยีต่อตนเอง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่น เช่น การแสดงตัวตนในโลกออนไลน์ที่ก่อให้เกิดร่องรอยทางดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย มีทักษะในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล สามารถเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างรู้เท่าทัน บริหารจัดการเวลาในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย และจิตใจ และที่สำคัญสามารถใช้เทคโนโลยีในการมีส่วนร่วมทางสังคม ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ ในสังคม ในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของโลก เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

ประชากร คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 62 โรงเรียน จำนวน 910 คน ผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 1 ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร 28 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ 28 คน ครูผู้สอน 174 คน นักเรียน 180 คน

2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2 ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 34 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร 34 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ 34 คน ครูผู้สอน 213 คน นักเรียน 219 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน เป็นแบบตอบสนองคู่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางเพิ่มเติม มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด ผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น แบบสอบถามชุดที่ 1 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ครูผู้สอน แบบสอบถามชุดที่ 2 นักเรียน (เฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้)

การสร้างแบบสอบถาม กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม จากกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยจัดทำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นปรนัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

(item objective congruence) ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถาม ทั้ง 36 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ $IOC \geq 0.50$ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนการจัดพิมพ์และนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับ จำนวนทั้งสิ้น 714 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และจัดลำดับความสำคัญจากค่าดัชนีที่มีค่ามากไปน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามาก แปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่จะต้องได้รับความสนใจพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

$$PNI_{\text{Modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปเป็นประเด็นสำคัญและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้อำนวยการที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล และนักวิชาการด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน

การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดการบริหารวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล และแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน โดยกำหนดประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลจากแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 5 คน

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมายก (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้สอดคล้องกับลำดับความต้องการจำเป็น และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำร่างแนวทางฯ ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าฐานนิยม

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 714 ฉบับ โดยสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามการบริหารงานวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาวิเคราะห์หาดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ		
1	การพัฒนาหลักสูตร	2.680	0.632	ปานกลาง	4.536	0.588	มากที่สุด	0.693	3
2	การจัดการเรียนรู้	2.526	0.625	ปานกลาง	4.523	0.607	มากที่สุด	0.790	1
3	การวัดและประเมินผล	2.633	0.608	ปานกลาง	4.548	0.594	มากที่สุด	0.727	2
เฉลี่ยรวม		2.613	0.622	ปานกลาง	4.536	0.596	มากที่สุด	0.738	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยภาพรวม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.613$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.680$) รองลงมาการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 2.633$) และการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.526$) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.536$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.548$) รองลงมาการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.536$) และการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.523$) ตามลำดับ

สำหรับผลค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน โดยภาพรวม คือ 0.738 ($PNI_{\text{modified}} = 0.738$) รายด้านที่มีลำดับความ ต้องการจำเป็นสูงสุดตามลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.790$) รองลงมาการวัดและประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.727$) และการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.693$)

ตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน รายด้าน

การบริหารงาน วิชาการ	ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล						
	จริยธรรม และการ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในโลกดิจิทัล	การเข้าถึงการใช้สื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัลอย่างรู้เท่าทัน	การบริหารจัดการ ตัวตนในโลกดิจิทัล	การจัดการความ ปลอดภัยข้อมูล ส่วนบุคคล	การรักษาสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ ดีในโลกดิจิทัล	การมีส่วนร่วมทาง สังคมดิจิทัล	
1) การออกแบบ กำหนดเป้าหมายและพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ							
D	2.530	2.576	2.689	2.758	2.594	2.653	
I	4.596	4.676	4.486	4.643	4.506	4.481	
PNI_{modified}	0.817	0.815	0.668	0.683	0.737	0.689	
ลำดับ	1	2	6	5	3	4	
2) การออกแบบ กำหนดเป้าหมาย และพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน							
D	2.812	2.776	2.794	2.746	2.627	2.604	
I	4.676	4.501	4.419	4.527	4.357	4.568	
PNI_{modified}	0.662	0.621	0.581	0.648	0.658	0.754	
ลำดับ	2	6	4	5	3	1	

		ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล					
การบริหารงาน วิชาการ		จริยธรรม และการ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในโลกดิจิทัล	การเข้าถึงการใช้สื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัลอย่างรู้เท่าทัน	การบริหารจัดการ ตัวตนในโลกดิจิทัล	การจัดการความ ปลอดภัยข้อมูล ส่วนบุคคล	การรักษาสภาพ และความเป็นอยู่ที่ ดีในโลกดิจิทัล	การมีส่วนร่วมทาง สังคมดิจิทัล
การจัดการเรียนรู้	1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยจัดสภาพแวดล้อม และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยี						
	D	2.510	2.557	2.522	2.542	2.538	2.494
	I	4.601	4.573	4.527	4.522	4.455	4.562
	PNI _{modified}	0.833	0.788	0.795	0.778	0.755	0.829
	ลำดับ	1	4	3	5	6	2
การจัดการเรียนรู้	2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น						
	D	2.480	2.515	2.529	2.567	2.513	2.542
	I	4.475	4.541	4.520	4.430	4.483	4.580
	PNI _{modified}	0.804	0.805	0.787	0.725	0.783	0.801
	ลำดับ	2	1	4	6	5	3
การวัดและประเมินผล	1) การออกแบบกระบวนการวัดและประเมินการบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักสูตร						
	D	2.540	2.792	2.581	2.733	2.704	2.645
	I	4.578	4.571	4.622	4.535	4.481	4.460
	PNI _{modified}	0.802	0.637	0.790	0.659	0.657	0.686
	ลำดับ	1	6	2	4	5	3
การวัดและประเมินผล	2) การออกแบบกระบวนการวัดและประเมินการบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร						
	D	2.656	2.542	2.578	2.627	2.625	2.566
	I	4.609	4.571	4.524	4.566	0.663	0.602
	PNI _{modified}	0.735	0.798	0.754	0.738	0.699	0.784
	ลำดับ	5	1	3	4	6	2

จากตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน รายด้าน พบว่า

ด้านการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} 0.790) ประเด็นความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยจัดสภาพแวดล้อม และสร้างประสบการณ์การ

เรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยี คือ การมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.833$) และในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น คือ การเข้าถึงสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล อย่างรู้เท่าทัน ($PNI_{\text{modified}} = 8.805$)

ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.727$) ประเด็นความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ในการออกแบบกระบวนการวัดและประเมินการบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักสูตร คือ การมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.802$) และในการออกแบบกระบวนการวัดและประเมินการบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร คือ การเข้าถึงสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล อย่างรู้เท่าทัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.798$)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.693$) ประเด็นความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ในการออกแบบ กำหนดเป้าหมาย และพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ คือ การมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.817$) และในการออกแบบ กำหนดเป้าหมาย และพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ การมีส่วนร่วมทางสังคมดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.754$)

2. นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย โดยนำผลการจัดลำดับความสำคัญ (Priority setting) ของความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน มาผสมผสานกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางฯ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยี อุปกรณ์ดิจิทัล และพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล (ฐานนิยม 5 มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด)

2) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้ออกแบบกระบวนการวัดและประเมินผล ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และความสามารถสำหรับการเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการกระบวนการวัดและประเมินผล (ฐานนิยม 4 มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ระดับมาก)

3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางฯ และบริบทการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดเนื้อหาวิธีการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลในทุกกลุ่มสาระ รวมถึงมีการทบทวน และประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ (ฐานนิยม 5 มีความเหมาะสม ะดับมากที่สุด และฐานนิยม 4 ความเป็นไปได้ระดับมาก)

อภิปรายผล

1. แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด

เนื่องจากความเหลื่อมล้ำด้านการจัดการศึกษา ส่งผลให้แต่ละโรงเรียนเกิดความแตกต่างด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงครูผู้สอนบางกลุ่มขาดความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยี ส่งผลให้ครูผู้สอนขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหาร จะต้องสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล และมีทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยบูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนเข้าใจบทบาทและความสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้งการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอไปนั้น แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยการจัดสภาพแวดล้อม และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยี พบว่า การมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกออนไลน์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนโลกดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้พฤติกรรมและการเคารพผู้อื่นบนโลกดิจิทัล ผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และบูรณาการประเด็นหรือกรณีศึกษาที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึก มุมมอง ทศนคติ และพฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Logan (2016, p. 62-63) ที่ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มีข้อค้นพบว่า การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน โรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่สามารถส่งเสริมและฝึกฝนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบ และตระหนักถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมบนโลกดิจิทัล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและจริยธรรมเมื่อมีการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากประสบการณ์จริง และเห็นผลกระทบของพฤติกรรมในโลกออนไลน์โดยที่นักเรียนไม่ต้องได้รับประสบการณ์จริง นอกจากนี้ Heinz (2016, p. 208-209) ได้ศึกษาอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของนักเรียน ระบุว่า โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการจัดหาและสนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล

และเทคโนโลยี แต่การจัดการอุปกรณ์เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ดิจิทัลได้ สิ่งสำคัญคือการบูรณาการทักษะคิดวิเคราะห์ของนักเรียนผ่านการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

1.2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ด้วยการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น พบว่า การเข้าถึงการใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลอย่างรู้ เท่าทัน เป็น ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เนื่องจากรายวิชาดังกล่าว เน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูลและการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับความสนใจของตนเอง เน้นการพัฒนาด้านความคิดเชิงวิพากษ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ตามหลักการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการสร้าง เป้าหมาย มี มุมมองต่อสื่อและข้อมูลที่หลากหลายในปัจจุบัน โดยต้องส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอน ให้มีความฉลาดทาง ดิจิทัล ซึ่ง UNESCO (2013, p. 17) เสนอว่า การพัฒนาครูผู้สอนควรมุ่งเน้นการฝึกอบรม เพื่อให้ครูผู้สอนเกิด ความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ โดยนำมาบูรณาการในการ จัดการเรียนรู้ และ Bellanca and Brandt (2011, p. 119) ได้เสนอว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เป็น ดิจิทัลเนทีฟ ครูผู้สอนต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของ นักเรียน โดยออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้เทคโนโลยี สามารถเลือก ประเมิน และจัดการข้อมูล มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ผ่านกระบวนการทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการชี้แนะ และ ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการรับมือและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ใน การจัดการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ อาจมีการยกตัวอย่างเหตุการณ์สมมติเพื่อร่วมกันวิพากษ์ สถานการณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพีริวชัญญ์ คำเจริญ และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2561, น. 27) ที่ได้เสนอว่า ในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อโรงเรียนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อ โดยส่งเสริม การจัดตั้งชมรม หรือจัดทำโครงการที่สนับสนุนการใช้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการวัดและประเมินผล พบว่า เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นในลำดับที่สอง

ในกระบวนการวัดและประเมินผล ขาดการพัฒนาเครื่องมือ การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และ แนวทางการวัดประเมินผลที่ชัดเจน แม้ในหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 ได้กำหนดให้สมรรถนะการใช้ เทคโนโลยีเป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหาร และครูผู้สอน จะต้องร่วมกันกำหนด แนวทาง และเป้าหมายให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ต้องการส่งเสริมการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ตลอดจนมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนามากกว่าตัดสิน

และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562, น. 10) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินการเรียนรู้ทักษะทางดิจิทัล ควรสนับสนุนการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนบนพื้นฐานแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ไม่ใช่ประเมินเพื่อตัดสินผู้เรียน รวมถึงบูรณาการการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประเมินการเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นในลำดับที่สาม

เนื่องจากในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 ฉบับปรับปรุง ปี 2560 ได้ปรับปรุง เนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยี สำหรับการ ดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบัน และการทำงานในอนาคต แต่ถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางฯ แต่ยังคง ขาดการบูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้ในหลักสูตรของรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาที่ยังขาดการกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และกระบวนการวัดและประเมินที่ชัดเจน รวมถึง ขาดการวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหาร และ ครูผู้สอน จะต้องร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางฯ เพื่อนำมาใช้ในออกแบบหลักสูตร โดย กำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และกระบวนการวัดและประเมินผล ให้มีการบูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมือง ดิจิทัลไว้ในหลักสูตรของทุกรายวิชา ซึ่งแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ที่ผู้วิจัยนำเสนอไปนั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ด้านการออกแบบ กำหนดเป้าหมายและพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ พบว่า การมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ในการพัฒนา หลักสูตร ผู้บริหาร และครูผู้สอน ต้องร่วมกันออกแบบหลักสูตร เนื้อหา กระบวนการวัดและประเมินผล โดย ส่งเสริมการบูรณาการความรู้ ทักษะ และวิธีการใช้เทคโนโลยีในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในโลกออนไลน์ สอดแทรกประเด็นที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมบนโลกดิจิทัลด้วยการเคารพตนเอง และทำความเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ตลอดจนเคารพความคิดเห็น เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง หลากหลาย ผ่านการสร้างประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ของ นักเรียนกับผู้อื่นหลากหลายด้าน เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย และให้ ความสำคัญกับความรู้สึกรักของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ Snyder (2016, p. 311-313) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของครูผู้สอนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้สื่อ สังคมออนไลน์และความร่วมมือระดับโลก พบว่า การบูรณาการความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ส่งเสริมการมี ปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายทางสังคมกับผู้อื่นในหลักสูตรของโรงเรียน ช่วยส่งเสริมให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากในวัฒนธรรมที่แตกต่าง และตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นในการ แสดงออกบนโลกออนไลน์ เนื่องจากความเป็นพลเมืองดิจิทัลจะเป็นกรอบสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ คำนึงถึงความรับผิดชอบและการมีจริยธรรม รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ Jones and Mitchell (2016, 130) วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์: ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2564

p. 12-13) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรความเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์ ช่วยลดพฤติกรรมการกระทำผิด และเพิ่มการมีส่วนร่วมของเยาวชน

3.3 ด้านการออกแบบ กำหนดเป้าหมายและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมดิจิทัล เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหาร และครูผู้สอน จะต้องร่วมกันวิเคราะห์หลักแกนกลางฯ และกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกยุคดิจิทัล ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องออกแบบเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ และกระบวนการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลายให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการทำงานในอนาคตด้วยการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมของผู้เรียนทั้งในโลกออนไลน์ และโลกออฟไลน์ สำหรับการเชื่อมโยงข้อมูล การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การสร้างโอกาสอื่น ๆ มีบูรณาการประเด็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นบนโลกดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ Choi, Glassman, and Cristol (2017, p. 111) ที่ระบุว่า การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ควรตระหนักถึงประเด็นทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในสังคมและโลก เนื่องจากการขยายตัวของเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรจึงควรออกแบบให้ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบในแง่ของการเป็นสมาชิกในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการเป็นพลเมืองดิจิทัล ในห้องเรียนที่สามารถนำไปใช้นอกโรงเรียนเพื่อการมีส่วนร่วมทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Mossberger, Tolbert, and McNeal (2008) ที่กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร วิธีการเตรียมนักเรียนให้ฝึกฝนทักษะทางเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างผู้นำในอนาคตที่จะต้องเตรียมความพร้อมสำหรับความรับผิดชอบต่ออนาคต

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยเร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน รวมถึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้งนี้นโยบายการบริหารองค์กร การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และสามารถพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีสภาพปัจจุบันในภาพรวมที่อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ครูผู้สอนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาตนเอง และออกแบบการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา ประสบการณ์ และกระบวนการวัดและประเมินผล ตลอดจนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีอย่างมีมารยาท และปลอดภัย รวมถึงออกแบบการวัดและประเมินผล ผ่านการมอบหมายงานเพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากลการจัดการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) การออกแบบและการกำหนดเป้าหมาย ที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมดิจิทัล เนื่องการเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมดิจิทัล

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ที่สามารถส่งเสริมการมีจริยธรรม และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เนื่องการเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาการเข้าถึง การใช้ สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลอย่างรู้เท่าทัน เนื่องการเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการเลือกใช้ แยกแยะ ประเมิน และตีความข้อมูลอย่างรู้ทัน

บรรณานุกรม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). *สรุปผลที่สำคัญ การใช้ไอซีทีของเด็กและเยาวชน พ.ศ.*

2562. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม, 15, 2564, จาก

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99ICT/ICT%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%99/2562/2562_ICT-Child-Sum.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. นนทบุรี : 21
เซ็นจูรี.

_____. (2563). *สภาการศึกษาเสวนา 2019 (OEC Forum 2019) จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 36-37 พริกหวานกราฟฟิค.

พีรวิชญ์ คำเจริญ และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2561). เด็กกับการรู้เท่าทันดิจิทัล. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสาร
สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*, 6(2): 22-31.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). *Digital Learning*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการ
เรียนรู้.

สรานนท์ อินทนนท์. (2562). *ทักษะการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและ
เยาวชน.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
มาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

โสภิตา วีรกุลเทวัญ. (2561). *เท่าทันสื่อ อำนาจในมือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและ
เยาวชน.

Bellanca & R. Brandt. (2010). *21st Century skills Rethinking how students learn*. Victoria: Hawker
Brownlow Education.

Choi, M., Glassman, M., & Cristol, D. (2017). What it means to be a citizen in the internet age:
Development of a reliable and valid digital citizenship scale. *Computers & education*, 107,
100-112.

Gleason, B., & Von Gillern, S. (2018). Digital Citizenship with Social Media Participatory Practices
of Teaching and Learning in Secondary Education. *Educational Technology & Society*, 21
(1), 200-212.

Heinz, J. (2016) Digital Skills and the Influence of Students' Socio-Economic Background. An
Exploratory Study in German Elementary School. *Italian Journal of Sociology of Education*,
8(2), 186-212.

Jones, L. M., & Mitchell, K. J. (2016). Defining and measuring youth digital citizenship. *New Media
& Society*, 18(9), 2063-2079.

Logan, A. G. (2016). *Digital Citizenship in 21st Century Education*. Retrieved November 1, 2020,
from <https://scholar.dominican.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1359&context=masters-theses>

- Mossberger, K., Tolbert, C., & McNeal, R. (2008). *Excerpts from digital citizenship The internet, society, and participation*. Retrieved November 1, 2020, from <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/2131/1942>
- Peter D. T. (2016). *Digital Citizenship Recommendations*. Retrieved November 1, 2020, from <https://www.k12.wa.us/sites/default/files/public/edtech/Digitalcit/pubdocs/2016-12-digitalcitizenship-legislative-report.pdf>
- Richardson, J., & Milovidov, E. (2019). *Digital citizenship education handbook*. Strasbourg: Council of Europe.
- Snyder, S. E. (2016). *Teachers' perceptions of digital citizenship development in middle school students using social media and global collaborative projects*. Retrieved November 2, 2020, from <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3607&context=dissertations>
- UNESCO. (2013). *Global media and information literacy assessment framework: country readiness and competencies*. Retrieved November 1, 2020, from <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/global-media-and-information-literacy-assessment-framework-country-readiness-and-competencies-2013-en.pdf>
- UNESCO. (2019). *Recommendations on Assessment Tools for Monitoring Digital Literacy within UNESCO's Digital Literacy Global Framework*. Montreal: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization